

Nr 6.

Ankom till riksdagens kansli den 27 mars 1946 kl. 11 fm.

Första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande i anledning av väckt motion angående utredning om och i vad utsträckning rikets ämbets- och tjänstemän må taga engagemang i det privata affärslivet.

I en inom första kammaren väckt, till dess första tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 81, har herr *Nerman* föreslagit, att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t begära en utredning om och i vad utsträckning rikets ämbets- och tjänstemän må taga engagemang i det privata affärslivet.

I fråga om motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Över motionen hava utlåtanden avgivits av statskontoret och statens sakrevision. Dessa utlåtanden äro som bilagor fogade till utskottets utlåtande.

För egen del får utskottet anföra följande.

Som framgår av utlåtandena finnas närmare bestämmelser angående de villkor och betingelser, under vilka tjänsteförening eller förening av statstjänst med privata uppdrag må äga rum, vilka bestämmelser föregåtts av omfattande utredningar. Statens sakrevision säger sig icke ha uppmärksammat att gällande bestämmelser icke skulle fylla sitt ändamål. Revisionen understryker emellertid såsom självklart att statstjänstemännen icke böra engagera sig i privat verksamhet på sådant sätt att vare sig den statliga tjänsten blir lidande därav eller tjänstemannen på ett otillbörligt sätt påverkas vid bedömandet av tjänsteuppgifter. Med instämmande i detta uttalande och under hänvisning till att den nu sittande lönekommittén har sin uppmärksamhet riktad på hithörande frågor får utskottet hemställa,

att förevarande motion icke måtte till någon första kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 20 mars 1946.

På utskottets vägnar:

HERMAN ERICSSON.

Närvarande: herrar *Ericsson, Carlström, Persson, Sundelin, Nilsson, Olofsson, Jonsson* och fru *Svenson*.

Till Riksdagens första kammarens första tillfälliga utskott.

Sedan statskontoret av Kungl. Maj:t anbefallts att avgiva utlåtande över en av herr Nerman väckt motion (nr 81) angående utredning om och i vad utsträckning rikets ämbets- och tjänstemän må taga engagemang i det privata affärslivet får ämbetsverket anföra följande.

Närmare bestämmelser angående de villkor och betingelser, under vilka tjänsteförening eller förening av statstjänst med privata uppdrag må äga rum, återfinnas i 4 § civila avlöningsreglementet och motsvarande stadganden i övriga avlöningsreglementen. Dessa bestämmelser hava föregåtts av omfattande utredningar, av vilka här må erinras om 1926 års utredning angående statstjänstemännens bisysslor (SOU 1928:14), 1928 års lönekommittés undersökningar, återgivna i dess betänkande med förslag till allmänt avlöningsreglemente (SOU 1930:17) och 1936 års lönekommittés överväganden (SOU 1937:48). Det torde kunna förutsättas, att även den nu sittande lönekommittén har sin uppmärksamhet riktad på hithörande frågor.

Vid sådant förhållande och då av motionären åsyftade befattningar och uppdrag i privata företag icke må av statens tjänstemän mottagas utan tillstånd av Kungl. Maj:t, såvitt angår tjänstemän i 28 och högre lönegrad, samt eljest av vederbörande myndighet, och statskontoret förutsätter, att fråga om tillstånds lämnande föregås av en prövning jämväl av tjänsteföreningens lämplighet ur de synpunkter motionären anlagt, kan statskontoret icke finna den av motionären begärda utredningen påkallad. I den mån missförhållanden må hava förekommit, torde dessa främst vara att hänföra till krisförvaltningen med dess från den ordinarie statsförvaltningen i vissa hänseenden avvikande organisations- och anställningsformer, varför en återgång till normala fredsförhållanden med åtföljande avveckling av krisapparaten kan förväntas leda till missbrukens samtida försvinnande.

Stockholm den 8 mars 1946.

WILHELM BJÖRCK.

E. NORBERG.

Carl E. Grönlund.

Bilaga 2.

Till Riksdagens första kammarens första tillfälliga utskott.

Genom beslut den 15 februari 1946 har Kungl. Maj:t anbefallt statens sakrevision att till riksdagens första kammarens första tillfälliga utskott överlämna utlåtande över motion I:81 angående utredning om och i vad utsträckning rikets ämbets- och tjänstemän må taga engagemang i det privata affärslivet. I anledning härav får sakrevisionen anföra följande.

Frågan om i vilken utsträckning och under vilka betingelser statsverkets civila och militära ämbets- och tjänstemän böra äga rätt att vid sidan om sin statstjänst bedriva annan verksamhet har vid upprepade tillfällen varit föremål för utredning och statsmakternas ställningstagande. I detta sammanhang må allenast erinras om de uttalanden i ämnet, som gjorts av 1926 års bisysslesak-

kunniga samt 1928 och 1936 års lönekommittéer (statens off. utredningar 1928:14, 1930:17, s. 68 ff och 1937:48, s. 111 ff).

Nu gällande föreskrifter rörande dylik förening av tjänster m. m. — vilka återfinnas i 4 § av 1939 års civila respektive militära avlöningsreglementen — innebära i princip, att tjänsteman icke utan tillstånd av Kungl. Maj:t eller i vissa fall av den myndighet, varunder han lyder eller som tillsatt honom, äger tillhöra styrelse för eller innehava befattning såsom tjänsteman hos verk, bolag, förening eller inrättning, som har till ändamål att driva rörelse med huvudsakligen ekonomiskt syfte, eller att i övrigt innehava tjänstebefattning eller därmed jämförligt uppdrag. Sådant tillstånd må endast beviljas för såvitt dylik befattning eller uppdrag prövas icke inverka hinderligt vid utövandet av den ordinarie tjänsten. Av förarbetena till dessa bestämmelser framgår, att vid denna prövning hänsyn bör tagas såväl till i vilken utsträckning bisysslan kan antagas inkräkta på den tid tjänstemannen har att ägna sig åt sin statstjänst som till i vad mån sådan syssla kan anses vara av den art, att befattningshavaren vid utövandet av sin tjänst kan komma under beroende av obehöriga hänsyn. Utöver förenämnda allmänna bestämmelser finnas för särskilda ämbets- och tjänstemän förbud meddelade att med statstjänst förena visst slag av uppdrag.

I fråga om tjänstemans rätt att såsom bisyssla bedriva yrkesmässig verksamhet, t. ex. affärsverksamhet, har det icke ansetts möjligt att ingripa reglerande genom lagstiftning eller författningsföreskrifter. Däremot finnas i gällande upphandlingsförordning ingående bestämmelser om jäv mot den, som å myndighets vägnar har att handlägga ärendet rörande upphandling och besiktning.

Mot en skärpning av de bestämmelser, som i förevarande avseende nu gälla och som tillkommit efter ingående utredningar och överväganden, har väsentligen ansetts tala dels svårighet att upprätthålla alltför långt gående restriktioner, dels ock betänklighet mot att inskränka tjänstemännens rätt att själva disponera sin fritid.

Sakrevisionen har under sin granskningsverksamhet icke uppmärksammat, att gällande bestämmelser ej skulle fylla sitt ändamål. Självklart är emellertid, att statstjänstemännen icke böra engagera sig i privat verksamhet på sådant sätt, att vare sig den statliga tjänsten blir lidande därav eller tjänstemannen på ett otillbörligt sätt påverkas vid bedömandet av tjänsteuppgifter. Huruvida anledning finnes att skärpa nu gällande föreskrifter torde närmast böra bli föremål för övervägande i samband med den revision av gällande avlöningsreglementen, som nu pågår. Utan att kunna närmare yttra sig om detta spörsmål vill dock sakrevisionen ifrågasätta, huruvida icke uppmärksamheten särskilt bör inriktas på de specialföreskrifter, som böra meddelas beträffande förbud för tjänsteman i vissa verk att åtaga sig sådana uppdrag, som kunna ge anledning till pliktcollision vid tjänsteutövandet.

Vad beträffar det i motionens motivering gjorda uttalandet om olämpligheten av att privata företag i reklambänseende utnyttja förbindelse med statlig auktoritet, har sakrevisionen sig icke bekant, att något mera framträdande behov av en reglering på ifrågavarande område förefinnes.

Stockholm den 13 mars 1946.

Statens Sakrevision
ERIK STRIDSBERG.

Elof Cardelius.